

Frankrijk gedragen werd door velen, die zich als industriëlen, letterkundigen of geestelijken onderscheidden, van welke er om het geloof enkelen vluchtten of stierven en anderen hun leven in den kerker of op de galeien eindigden.

Jean Baille of Bayle, predikant te Carla (Roquefort), thans een dorpje van nog geen 400 zielen in het Fransche departement Ariège, had uit zijn huwelijk met dam^{lle} Jeanne de Bruguière drie zoons: Jacob, onzen Pierre en Joseph. De oudste kwam om in het kasteel Trompette te Bordeaux, waar hij gevangen zat, en de jongste overleed, alvorens hij nog den 24jarigen leeftijd had bereikt.

De 18 Nov. 1647 was de geboortedag van Pierre, die reeds als knaap toonde, dat men veel van hem te verwachten had. Immers hij was een dier weinige kinderen, die alles kunnen en willen leeren, wier onderzoekende geest zich waagt aan al het raadselachtige, dat de wereld den mensch, groot en klein, oplevert. Hoewel zijn vader de handen vol werk had, bleef hij de eenige leermeester van zijn veelbelovenden zoon, en eerst in 1666 besloot hij hem naar de Academie te Puy Laurens te zenden, een klein plaatsje, dat thans ruim 5000 zielen telt, waar de jonge student met zooveel lust en ijver werkte, dat zijne gezondheid er onder leed en men hem naar Saverdun zond bij een oom. Daar verslond hij echter de geheele, rijk voorziene bibliotheek van den predikant Rival, zoodat de ouders hun zoon, wiens ziekte verergerd was, thuis ontboden, om hem zelf te verplegen. Nauwelijks was hij hersteld, of hij begaf zich op nieuw naar Puy Laurens, en las daar veel in de werken van Montaigne (bekend is zijn: *Que sais-je?*) en van Plutarchus, den Griek, die zulk een overwegenden invloed heeft gehad op het Frankrijk der 18de eeuw.

Spoedig daarop, 19 Febr. 1669, vinden wij hem te